

Kuźnicka, Barbara

Otwarcie Instytutu Historii Medycyny i Badań Medycznych w Delhi

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 15/4, 839-840

1970

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

India

OTWARCIE INSTYTUTU HISTORII MEDYCYNY
I BADAŃ MEDYCZNYCH W DELHI

Medycyna Wschodu, rozwijająca się niegdyś w izolacji i niezależnie od postępów medycyny europejskiej, zachowała do dziś w oficjalnym leczeniu wiele elementów tradycyjnych. Współczesność przyjmuje np. chińską terapię metodą *akupunktury*, a w służbie zdrowia na Cejlonie powszechne są metody leczenia według systemu *ayurvedy* (*ayush* — życie, *veda* — wiedza). W systemie tym w znacznym stopniu stosowane jest ziołolecznictwo i preparaty chemiczne, ale także takie „medykamenty”, jak perły i kości.

Zaskakujący niekiedy spłot elementów wiedzy tradycyjnej z nowoczesną nauką spotyka się na każdym kroku również w Indii. Miało to miejsce zarówno w przeszłości jak i obecnie. Czasy minione stają się coraz częstszym przedmiotem zainteresowań hinduskich naukowców. Głównym celem poznawczym jest wykazanie wpływu i wkładu dawnej nauki indyjskiej do rozwoju nauki światowej. Zamierzenia te znajdowały i nadal znajdują pełne poparcie u władz. W 1962 r. Jawaharlal Nehru wystąpił z inicjatywą utworzenia w Delhi Instytutu Historii Medycyny i Badań Medycznych, przeznaczając na ten cel znaczne fundusze. Po ośmiu latach prac przygotowawczych, uroczystego otwarcia Instytutu dokonała w dniu 14 lutego 1970 r. pani Indira Gandhi, obecny premier Indii.

Potrzeba powołania Instytutu nie budziła wątpliwości. India jest wszak krajem styku różnych systemów medycznych i posiada wielkie bogactwo materiałów źródłowych z zakresu medycyny starożytnej i średniowiecznej — umożliwiających nie tylko poznanie stosowania sztuki medycznej w przeszłości, ale także studia porównawcze w dziedzinie innych dyscyplin.

Wśród szeregu celów, jakie stawia sobie kierownictwo Instytutu z prezydentem, p. Hakeem Abdul Hameedem, na pierwszym miejscu przewidziane jest inicjowanie i popieranie prac badawczych nad dziejami medycyny hinduskiej i problemami medycyny współczesnej, opracowywanie oceny przydatności praktycznej i wartości naukowej różnych systemów medycyny, a także współpraca z organizacjami międzynarodowymi o podobnym przedmiocie badań.

Instytut mieści się w obszernym, dwupiętrowym gmachu. Parter zajmują zbiory muzealne, na pierwszym piętrze znajdują się pracownie badawcze, na drugim — biblioteka.

Muzeum podzielone jest na dwa wielkie działy noszące nazwy Muzeum Medycyny i Muzeum Zdrowia. Dział pierwszy obejmuje dzieła malarskie i rzeźby o tematyce medycznej i farmaceutycznej, narzędzia chirurgiczne, aparaturę chemiczną, lekarstwa, naczynia apteczne, dział reklam, ogłoszeń, fotografii, rycin i map. Zbiory przedstawiają ewolucję medycyny, począwszy od okresu medycyny prymitywnej poprzez osiągnięcia starożytnego Egiptu, Assyrii, Babilonii, Grecji, Rzymu, medycyny arabskiej, indyjskiej i chińskiej aż do czasów współczesnych. Osobno przedstawione są eksponaty, poświęcone Awicennie, sławnemu lekarzowi hinduskiemu Susrucie, a także *ayurvedzie*.

Zbiory o tematyce specjalnej ujęte są w działy: Leki (992 eksponaty), Farmacja (głównie wkład Arabów), Chemia (przede wszystkim szklana aparatura alchemiczna), Chirurgia (starożytne narzędzia chirurgiczne używane w *ayurvedzie* przez Susrutę i w medycynie arabskiej — 380 eksponatów oraz stoły chirurgiczne), Krążenie krwi, Szpitale.

Muzeum Zdrowia obejmuje działy: Kąpiele, Żywnienie niemowląt, Planowanie Rodziny, Etyki medyczne, Dział ogólny (fotografie laureatów nagrody Nobla

w dziedzinie medycyny i fizjologii od 1901 r.), Medycyna w literaturze i filatelistyce oraz materiały otrzymane z muzeów medycyny i farmacji różnych krajów.

Biblioteka składa się z wielu tysięcy dzieł drukowanych o współczesnej tematyce medycznej, z zakresu historii medycyny, historii farmacji i z wielu setek rękopisów. Jest ona jednym z największych zbiorów tego rodzaju w Indii. Posiada bogaty dział zbiorów specjalnych (są to prace w sanskrycie, tłumaczone na język arabski i perski). Inne działy to sekcja rękopisów, druków, periodyków, mikrofilmów, odbitek kserograficznych, dokumentacji, bibliografii i tłumaczeń.

Otwarcie Muzeum i Biblioteki stanowi zakończenie pierwszego etapu rozbudowy całego Instytutu. W dalszych planach rozbudowane zostaną pracownie badawcze, powstaną niezbędne laboratoria chemiczne i technologii leków oraz wybudowany będzie szpital i dwa college: medycyny i farmacji. Działalność badawcza Instytutu będzie się koncentrować w siedmiu samodzielnych zakładach: 1) Teorii i filozofii medycyny, 2) Medycyny wiejskiej i domowej, 3) Historii nauczania medycyny, 4) Medycyny psychologicznej, 5) Zdrowia i środków zdrowotnych, 6) Żywności i żywienia, 7) Farmacji.

W zakładach tych będą prowadzone badania nad problemami medycyny indyjskiej w kontekście międzynarodowym oraz studia porównawcze i krytyczne nad kierunkami rozwoju różnych systemów medycyny.

Barbara Kuźnicka

